

Jako téma své DP si studentka bohemistiky a fennistiky Martina Bendová zvolila žánrově založené téma Finnish Weird a jeho českou recepci. MB je svým habitem „jednou z lišek“, tj. studentských překladatelek a překladatelů, kteří se při magisterském studiu zúčastnili projektu českého vydání antologie fantastických finských povídek s názvem *Lesní lišky a další znepokojivé příběhy*. Odtud pramení tematicky spřízněný pisatelčin zájem o daný fenomén. Jedná se – po velmi dlouhé době – na pražské finštině o další DP zpracovávající literární kritiku, skýtající velký a dosud nevyužitý badatelský potenciál.

Čtenáře své DP nenechává pisatelka na pochybách, že FW se velmi obtížně definuje. Jeho teoretickému pojednání a literárněhistoricky inspirovanému výkladu též s ním souvisejících pojmů jako jsou fantastika, spekulativní fikce, Weird, New Weird či reaalifantasia věnuje celou první kapitolu (1. Fantastika a FW; ss. 15–39). Terminologická nejednoznačnost bude pak v práci zmíněna ještě mnohokrát, neboť je velmi důležitým rysem. MB zpracováním prokazuje, že zná celé spektrum dřívějších tematicky příbuzných prací a v celé šíři zná i neodmyslitelný mezinárodní kontext celého fenoménu. Následující oddíl (2. Čtenář a fantastika; ss. 40–52) je určen prezentaci metodologicko-teoretického konceptu recepční estetiky a role, kterou v něm zaujímá čtenář; diplomantka se zaměřuje na pojem *horizont očekávání*, který je v našem kontextu relevantní. Tyto pasáže nenechává MB „viset ve vzduchu“ a okamžitě je vztahuje k tématu svého bádání, tedy k fantastice a k jejímu čtenáři. Pozor jen na to, že pražský strukturalismus není strukturalismem francouzským (s. 47, pozn. 97).

V hlavní kapitole práce (3. Recepce fenoménu FW; ss. 53–127) diplomantka představuje spisovatele a jejich do češtiny přeložená díla spadající do tématu (J. Sinisalo; L. Krohn; H. Rajaniemi; E. Itäranta; P. I. Jääskeläinen; všichni autoři povídek z *Lesních lišek*; M. Hautala). Vedle toho ale rovněž zpracovává i díla od spisovatelů, která sice obvykle k žánru (či „způsobu psaní“) řazena nebývají, ale která k němu přesto z nějakého důvodu přiřazena byla (S. Oksanen; P. Statovci; J. Ahonen; K. Kettu; L. Lindstedt; K. Närhi; i celoseverský přesah v podobě K. Tidbeck – zde mj. viz též *Respekt* 35/2018, s. 65, recenze V. Havlové). Jejich pořadí je v DP MB logické; tam, kde je záhodno, respektuje chronologii. I když pisatelka neopomíjí ani recepci tzv. tradiční, velkou část materiálu tvoří reakce „laických čtenářů“ na internetových knižních portálech (DK, ČBDB, LEGIE atp.). Sledovat takto demokratizované čtenářské pole umožňuje v dnešní době elektronizace, a je to vhodné i z hlediska tématu, neboť to pomáhá zachytit fenomén žánrových čtenářů tzv. fandomu, kteří se na portálech k dílům vyjadřují. Záležitost čtenářů slovenských je pro mnohé „samozřejmá“ – je ale ve skutečnosti sama o sobě námětem na samostatné bádání. Jedná se o Slováky žijící na území ČR či o osoby ze Slovenska? (jak totiž známo, Slováci čtou mnohem častěji literaturu vydávanou česky než Češi literaturu slovenskojazyčnou). Práce MB má vlastně dva závěry: jednak ke hlavní kapitole (3.11 FW očima českých čtenářů; ss. 123–127), tak k celé práci (ss. 128–131). Vynikající je přehledné shrnutí výsledků porovnatelné části recepce v Přílohách (ss. 151–155).

Je třeba upozornit na to, že se nejedná o výběr; MB zpracovává všechny knihy FW, které v češtině vyšly. Oceněníhodný je tak téměř neuvěřitelný záběr materiálu, ve kterém se pisatelka pohybuje. V tomto smyslu je DP cenná už i jako bibliografie (i když jsem měl v jejím seznamu pramenů při čtení občas problém onen příslušný dohledat). Závěry jsou cenným příspěvkem nejen do finských studií v českém kontextu, ale i obecně do studií českého literárního pole, a určitě by si své zájemce mohly najít i ve Finsku. Z dalších pozitiv DP je třeba vyzdvihnout velmi poctivé uvádění pramenů; odkazy chybí na velmi málo místech.

Z formálních nedostatků jako zpětnou vazbu pro diplomantku uvádím: A) nejednotnost: proč je na s. 25 uveden překlad textu z angličtiny, když jinde uveden není (resp. proč je jen tady a ne jinde?); B) uvozovky v uvozovkách se označují výhradně jako „... 'xxxx' ...“; C) chybějící originální názvy na ss. 29–30, 66, 103; D) před číslem pro poznámku pod čarou není mezerka; E) je rozdíl mezi spojovníkem a pomlčkou – pomlčka se užívá pro označení stránkového rozsahu (např. ss. 3–4, nikoliv 3-4) nebo dat narození a úmrtí (1921–1997, nikoliv 1921-1997); F) uvádění roku narození pomocí „depressivní pomlčky“ (např. „1999–“; nikoliv spojovníku „1999-“) je územ severským, ale nečeským (č. „nar. 1999“ nebo „\*1999“); G) místy chybějící kurzíva u citací a u děl vydaných česky; H) neopravené opravy pravopisu (*laskua* > *laská*, *haluavat* > *halívat*); I) pro označení děje není vhodný vágní termín „obsah“; J) i když MB mnohokrát použije vazbu

typu „ ... vyšly povídky od dvou překladatelek ...“ (s. 71), nejsem přesvědčen o tom, že se jedná o jazykově správnou formulaci, nejedná-li se o autorství původního textu; H) nemá být „šálek kávy“ (s. 105) spíše „šálkem čaje“?; I) dále místy chybějící skloňování, vychýlení z vazby, určité formulace – mnou opoznamkovaná tištěná verze bude diplomantce k dispozici. Fakt, že text práce přesahuje minimální rozsah předepsaný pro DP možná dokonce třikrát, přinášel MB jistě i výrazně zvýšené nároky pro formální úpravu.

#### Další náměty/otázky k obhajobě:

- 1) U obhajoby prosím MB vedle stručné prezentace tématu práce především o shrnutí vlastních nejdůležitějších závěrů.
- 2) Je nepochybné, že MB nyní zná velmi dobře svůj materiál a ví, které další položky by bylo možné do něj zahrnout; mj. další vlastní náměty na bádání navrhuje v Závěru. Nutno ale poznamenat, že potenciál představuje i materiál stávající; například co se týče sledování chronologie vyjádření u jednotlivých nejvýraznějších uživatelů, a to i k jiné literatuře než finské. Z něj by bylo možné potvrdit (či vyvrátit) předpoklady o „žánrových čtenářích“ či podrobněji analyzovat posun horizontu očekávání.
- 3) Skrývají se za finskými jmény uživatelů (mumin, finka, kaihomielisyys) příznivci finské literatury, finského podivna či něco jiného?
- 4) Nepůsobí věta ze s. 50 („Přestože se liší vkus a zájmy jednotlivých čtenářů, výběr autorských jmen a literárních děl, čtenářská obec se schází v jakémsi obecném a sdíleném povědomí o žánrech.“) v kontextu celé práce daného vyznění jako určitý protimluv? (další protimluvy budou vyznačeny v textu).
- 5) Není věta ze s. 32 o pouze částečném přejímání terminologie antologie *Lesních lišek* v recepcně zaměřené práci zbytečná – nerozumí se to samo sebou?
- 6) Na s. 126 se MB táže, proč přes lpění na prostupnosti žánrů a vyhýbání se kategorizacím přicházejí autoři s kategorií novou. Není za tím všeobecně platná lidská přirozenost pojmenovávat věci? Mj. z *Kalevaly* je známo, že dáme-li jevům jméno, získáme nad nimi moc.
- 7) V Poděkování směřuje MB svou vděčnost „*dvěma čtyřnohým bytostem za jejich uklidňující přítomnost*“ – u dané DP se nemohu na závěr nezeptat, zda se náhodou nejedná o lišky (neboť i jejich chovatelé se na území naší země nacházejí). Na druhou stranu, na spřízněné téma musím ještě upozornit, že název mé recenze na Statovciho dílo není „Hadi a šelmy mezi námi“ (s. 142), nýbrž „Hadi a šelmy mezi Finskem a Kosovem“ (správně na s. 111).

Po zvážení všech aspektů hodnocení navrhuji pro práci známku „výborně“.

Mgr. Jan Dlask, Ph.D.  
Vedoucí práce